

## МЕТОДИКА ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Викладач – Златів Л. М., канд. пед. наук, доцент кафедри стилістики та культури української мови.

Курс – 4, семестр – 8.

Кількість кредитів – 2,5.

### Анотація дисципліни

**Мета** навчальної дисципліни – підготовка здобувачів вищої освіти до викладання української мови та літератури у профільних класах загальноосвітніх навчальних закладів різних типів, що включає засвоєння ними наукових знань із методики профільного навчання української мови та літератури, опанування інноваційних технологій навчання, формування загальної мовно-мовленнєвої культури та методичної компетентності.

**Завдання** дисципліни такі:

– підготувати майбутніх учителів як висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів до педагогічної діяльності в умовах реформування сучасної школи, реалізації концепцій мовної освіти, освітніх стандартів;

– забезпечити засвоєння здобувачами вищої освіти системи теоретичних знань про закономірності процесу навчання української мови та літератури у профільних класах і виховання здобувачів ЗЗСО як компетентних мовців в умовах реформування сучасної школи, реалізації концепцій мовної освіти, освітніх стандартів;

– ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями змісту та інноваційними технологіями профільного навчання української мови та літератури в ЗЗСО різних типів;

– навчити їх працювати з науково-методичною літературою, швидко відшуковувати необхідні матеріали для роботи, будувати уроки різних типів, оптимально підбирати методи, прийоми, засоби і форми навчання (традиційні й нетрадиційні), застосовуючи різноманітні інформаційні ресурси;

– ознайомити здобувачів із різними формами навчання, зокрема дистанційними, перспективними для мовно-літературної освіти;

– виховувати в майбутніх словесників пізнавальні інтереси, креативність, критичне мислення, готовність до професійного самовдосконалення;

– формувати у майбутніх учителів-філологів дослідницькі навички, розвивати вміння проводити самостійні наукові пошуки й експериментальні дослідження.

У процесі вивчення дисципліни у студентів мають бути сформовані певні компетентності.

**Загальні компетентності (ЗК):**

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та усвідомлення специфіки професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

#### **Фахові компетентності (ФК):**

ФК 2. Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови на підставі передового українського й міжнародного досвіду, ефективні методи й освітні технології навчання.

ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів із української мови, аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою корекції й оптимізації освітнього процесу.

ФК 6. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення ЗО у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ФК 10. Здатність власною державницькою позицією, особистою мовною культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української мови виховувати національно свідомих громадян України.

ФК 11. Здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі викладання української мови з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем у навчально-виховному процесі.

ФК 12. Здатність виконувати власне дослідження (проект), узагальнювати й оприлюднювати результати діяльності з розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо); застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.

ФК 13. Здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять.

ФК 16. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Відповідно до освітньо-професійної програми після вивчення дисципліни студенти мають демонструвати такі **програмні результати навчання (ПРН):**

ПРН 1. Здатний організувати навчальний процес у ЗЗСО (співпрацю в команді), реалізувати професійно-практичні засади навчання української мови, керувати пізнавальною діяльністю ЗО, формувати в них предметні компетентності.

ПРН 4. Здатний використовувати когнітивно-дискурсні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіє методикою розвитку зв'язного мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ПРН 5. Здатний застосовувати профільні знання у розробці уроків, проектувати зміст уроків, пізнавальну діяльність ЗО, реалізацію міжпредметних зв'язків; діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проектування цілісного навчально-виховного процесу.

ПРН 6. Здатний застосовувати сучасні педагогічні технології у навчально-виховному процесі; розробляти уроки відповідно до обраної технології навчання.

ПРН 7. Здатний шукати нові форми і методи навчання та здійснювати їх апробацію; проводити педагогічний експеримент; розробляти конспекти нетрадиційних уроків; аналізувати психолого-педагогічні особливості ЗО різних вікових груп.

ПРН 8. Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української мови (лінгвістичний, мовленнєвий, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах; ефективно спілкується в колективі, науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-діловій сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

ПРН 9. Здатний здійснювати власні емпіричні дослідження (проекти), узагальнювати й оприлюднювати результати діяльності з розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо); застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності;

ПРН 11. Здатний використовувати методи й методики діагностування навчальних досягнень ЗО з української мови; здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх розв'язання.

ПРН 12. Здатний створювати психологічно позитивний клімат для навчання, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (ЗО, учителями, батьками та ін.), дотримуватися етичних норм у професійній діяльності та впроваджувати їх в освітній простір і суспільство; взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей; уміє організовувати та проводити виховні заходи, предметні олімпіади.

ПРН 15. Здатний власною державницькою позицією, особистою мовленнєвою культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української мови виховувати національно свідомих громадян України.

ПРН 16. Здатний доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять; працювати з текстовою, графічною та числовою інформацією за допомогою комп'ютера; використовувати можливості мережевих програмних систем для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності; вміє користуватися електронними словниками.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен демонструвати **знання про:**

- основні положення методики профільного навчання української мови і літератури як науки та навчальної дисципліни;

- основні концептуальні засади профільної освіти в Україні, ідеї Державного стандарту, закладені у змісті та структурі програм із української мови та літератури для класів філологічного профілю ЗССО;

- сутність процесів профільного навчання й виховання, їхні психологічні основи; виховні й освітні процеси минулого та тенденції сьогодення;

- зміст та структуру шкільних програм та підручників з української мови та літератури для профільних класів ЗССО різних типів (гімназій, шкіл, коледжів, ліцеїв, колегіумів);

- основні вимоги до підготовки, проведення й аналізу уроку мови і літератури у профільному класі;

- методи, прийоми, види робіт і форми організації навчальної діяльності, у тому числі дистанційні, оптимальні для здобувачів середньої освіти філологічного профілю;

- інноваційні технології навчання, зокрема ІКТ; методи формування навичок самостійної роботи й розвитку творчих здібностей та логічного мислення здобувачів середньої освіти;

- шляхи вдосконалення майстерності учителя-словесника та способи самовдосконалення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен демонструвати такі **уміння:**

- аналізувати програми і підручники з української мови та літератури, творчо використовувати відомі в методиці навчання прийоми роботи з підручником, рецензувати окремі розділи підручників і посібників, проводити методичний аналіз матеріалу, що вивчатиметься;

- обирати відповідну структуру уроків, забезпечувати наукову доцільність навчальних ситуацій; обґрунтовувати необхідність варіативного підходу вчителя до структури уроку; аналізувати урок за поданими схемами;

- установлювати міжпредметні зв'язки між українською мовою і матеріалом із літератури та інших предметів;

- працювати з підручником, уміло використовувати дидактичні можливості методичного апарату навчальної книги, її рубрикацію, умовні позначення, питання і завдання, ілюстративний матеріал, систему вправ;

- планувати навчальний матеріал на навчальний рік, пів року, з кожної теми, розділу;
- складати плани-конспекти уроків різних типів, обґрунтовуючи необхідність індивідуального підходу вчителя до певної структури уроку;
- володіти сучасними технологіями профільного навчання мови та літератури;
- здійснювати поточний та підсумковий контроль різних видів мовленнєвої діяльності здобувачів освіти;
- виготовляти й використовувати різні види наочності, технічні та електронні засоби навчання, зокрема для дистанційної форми;
- вести позакласну роботу з предмета, вдало поєднувати її форми з програмним вивченням мови, організовувати та здійснювати роботу з обдарованими дітьми.

***E-mail кафедри:*** [kstilukrmov.rshu@ukr.net](mailto:kstilukrmov.rshu@ukr.net)

***E-mail викладача:*** [lesyazlativ@meta.ua](mailto:lesyazlativ@meta.ua)

***Очні консультації:*** щосереди з 12.45 до 14.05 (2 академічні години).

***Онлайн-консультації:*** щочетверга з 18.00 до 20.00.